

UNDEF

The United Nations
Democracy Fund

FNUD

Fonds des Nations Unies
pour la démocratie

TRANSPARENȚĂ ȘI PARTICIPARE

GHIDUL BUNELOR PRACTICI DE IMPLICARE A CETĂȚENILOR ÎN ACTIVITĂȚI DE DEZVOLTARE A DEMOCRAȚIEI LOCALE

Acest ghid a fost realizat în cadrul proiectului „Sporirea transparenței administrației publice locale din Republica Moldova prin implementare politicilor participative”, implementat de Centrul Contact, cu suportul financiar al Fondului pentru Democrație al Națiunilor Unite (UNDEF). Opiniile exprimate în ghid aparțin autorului și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorului.

INTRODUCERE

În societățile democratice, transparența reprezintă o caracteristică esențială de administrare a chestiunilor publice. În conformitate cu dicționarul explicativ, noțiunea de transparență semnifică ceva „care poate fi ușor înțeles sau ghicit; limpede; clar; deslușit; explicit; precis”.

În literatura de specialitate regăsim mai multe dimensiuni ale conceptului de transparență, printre care remarcăm liberul acces la informațiile de interes public și transparența în procesul decizional. Transparența în activitatea administrației publice presupune poziționarea cetățeanului în centrul preocupărilor sectorului public. Acesta nu mai reprezintă un simplu guvernat, dar are dreptul să fie informat despre modul de desfășurare a activităților administrative și să participe la administrarea treburilor publice.

Astfel, o administrare pe deplin transparentă, fie la nivel central, fie la nivel local, presupune informarea și participarea cetățenilor la procesul decizional, devenind un principiu indispensabil al statului de drept. Este necesar de remarcat că dreptul la acces liber la informațiile de interes public și dreptul de participare la procesul decizional le este garantat atât cetățenilor ca persoane fizice, cât și asociațiilor constituite în corespundere cu legea, persoanelor juridice de drept privat, altor părți interesate, care ar putea fi afectate de adoptarea deciziei autorității publice și care pot influența procesul decizional.

Proiectul **„Sporirea transparenței administrației publice locale prin implementarea politicilor participative”** și-a propus creșterea nivelului de transparență în activitatea autorităților publice locale prin elaborarea, promovarea și adoptarea în mod participativ a politicilor publice locale, elaborarea și implementarea unor planuri locale de aprofundare a transparenței și de asigurare a accesului cetățenilor la informațiile de interes public.

Obiectivul principal al proiectului constă în sporirea transparenței APL prin elaborarea și implementarea planurilor locale de aprofundare a transparenței și de asigurare a accesului cetățenilor la informațiile de interes public în 10 localități din Republica Moldova. În acest proiect, accentul s-a pus pe cetățeni activi și ONG-uri care participă la elaborarea planului de acțiune local cu autoritățile locale.

Datorită proiectului au fost înregistrate trei rezultate principale:

- 1) Crearea dialogului durabil între asociațiile obștești și autoritățile publice locale privind politicile de transparență;
- 2) Creșterea capacităților a 150 de membri ai societății civile din 10 comunități-țintă din republică, privind elaborarea și monitorizarea politicilor locale și asigurarea transparenței decizionale a administrației publice;
- 3) Creșterea gradului de deschidere și responsabilitate a autorităților publice locale din 10 comunități din Moldova.

Prin editarea acestui ghid de bune practici ne dorim să împărtășim activitatea grupurilor de cetățeni (GCA), a organizațiilor societății civile (OSC) și autorităților publice locale (APL) orientată spre implicarea cetățenilor în procesul decizional.

Liliana Porumb,
Coordonatoare de proiect,
Centrul CONTACT

Publicația de față este o culegere de bune practici din activitatea grupurilor de cetățeni, a organizațiilor societății civile și autorităților publice locale orientată spre implicarea cetățenilor în procesul decizional prin consolidarea capacităților grupurilor locale de cetățeni activi, a organizațiilor neguvernamentale locale, perfecționarea cadrului regulator local și a practicilor de lucru ale autorităților publice locale în aprofundarea transparenței și accesului cetățenilor la informația de interes public.

Activitățile desfășurate și rezultatele obținute și descrise în acest ghid sunt rodul muncii a sute de activiști civici, reprezentanți ai APL, mass-media locală și regională, experți și facilitatori naționali pe parcursul a doi ani de zile.

Toate activitățile au fost posibile datorită susținerii financiare acordate de Fondul pentru Democrație al Națiunilor Unite (UNDEF), în cadrul proiectului „Sporirea transparenței administrației publice locale în Republica Moldova prin implementarea politicilor participative”, implementat de Centrul CONTACT.

LA CHETROSU

CETĂȚENII AU DEVENIT MAI INFORMAȚI ȘI MAI IMPLICAȚI

În cadrul comunei Chetrosu sunt 2 localități: Chetrosu și Todirești. Pentru a face ca cetățenii din toate aceste localități să fie mai informați și să participe mai activ în soluționarea problemelor locale aici au fost create 5 grupuri de mahala. Pentru participanți au fost organizate 3 ateliere de instruire la care au participat 40 dintre cei mai activi localnici. Tot pentru ei a fost organizată o vizită de preluare a bunelor practici în mun. Suceava, România. Drept rezultat, membrii grupurilor de mahala manifestă interes față de procesul decizional la nivel de APL și se implică în identificarea

și soluționarea problemelor comunității. Ei au organizat și participat la Ziua ușilor deschise în cadrul primăriei Chetrosu, participă activ la pregătirea și desfășurarea ședințelor comisiilor și consiliului local, la **„Săptămâna transparenței la primărie”**.

Pentru sporirea transparenței și asigurarea unui acces mai larg al cetățenilor la procesul decizional, la primăria comunei Chetrosu a fost procurată

și instalată în sala de ședințe a Consiliului local o cameră web ce permite organizarea transmisiunii în direct a ședințelor. De asemenea, a fost actualizată pagina web a APL, a crescut volumul de informații accesibile persoanelor interesate, precum și calitatea acestora. Prin decizia consiliului a fost aprobat cadrul normativ la nivel local – Planul local de aprofundare a transparenței și de asigurare a accesului cetățenilor la informația de interes public. Au fost editate 3

buletine informative, s-au confecționat și amplasat 6 panouri informative în localități.

În cadrul proiectului, la Chetrosu au fost create 2 grupuri de voluntari a câte 5 persoane pentru mobilizarea și informarea cetățenilor. Aceștia au participat la elaborarea și distribuirea materialelor informative despre prevederile legale pe domeniul transparenței și accesului la informație, au participat la ședințele comisiilor consultative și ale Consiliului local. Voluntarii au beneficiat de o vizită de preluare a bunelor practici la Centrul Contact Cahul. A fost inițiată și menținută colaborarea cu mass-media regională și națională. În această perioadă au fost realizate 3 publicații în ziarul raional „*Adevărul Anenii Noi*”, un reportaj la Radio Moldova. Periodic sunt difuzate informații la postul „*Radio Temp*”.

Drept rezultat:

Proiectele implementate în comuna Chetrosu au consolidat capacitatea tehnică a APL de a îmbunătăți comunicarea cu cetățenii, au fost eliminate impedimentele în livrarea informației către toate părțile interesate, inclusiv pentru diasporă. APL și-a respectat angajamentele de a elabora și adopta documente interne de reglementare a accesului la informație și implicare a cetățenilor în procesul decizional, iar Asociația Obștească „Satus Primus Studiorum” și cetățenii și-au consolidat capacitățile de monitorizare și susținere a APL în soluționarea problemelor locale.

LA COPCEAC, UTA GĂGĂUZIA: TRANSPARENȚĂ PRIN SCHIMB DE EXPERIENȚĂ ȘI UNDE RADIO

Echipa de implementare a realizat 3 proiecte locale cu scopul de a spori transparența administrației publice locale: Achiziționarea și deservirea sistemului de

microfoane în sălile de ședințe publice («*Приобретение, установка и обслуживание системы конференционных микрофонов для публичных заседаний*»); Asigurarea calității în sfera ecoturismului atât din partea APL, cât și a populației, prin schimbul de experiență («*Обеспечение качественной работы в сфере экотуризма администрации МОВ и всего населенного пункта посредством обмена опытом*»); Informarea populației din localitate prin unde radio («*Обеспечение информированности населения путём радиовещания*»).

Pentru a realiza obiectivele propuse, au fost procurate 2 seturi de microfoane de masă, 2

microfoane pentru moderatori și 4 microfoane de masă, precum și fire, 2 filtre etc. necesare pentru instalarea microfoanelor. În acest fel, toți locuitorii pot urmări ședințele consiliului local de acasă, iar la ședințe se prezintă doar persoanele care vin nemijlocit cu adresări, probleme. Sistemul funcționează ireproșabil și pentru că a fost angajată o persoană care să deservească rețeaua.

Un grup de 20 de persoane interesate a efectuat o vizită de studiu la Orheiul Vechi pentru a prelua din experiența localnicilor în ceea ce privește organizarea turismului rural. Pentru aceasta au contractat un expert din Chișinău care le-a asigurat și traducerea în limba rusă a celor comunicate de băștinași.

În cadrul proiectului au fost organizate mai multe activități care să asigure comunitatea cu informații ce reflectă activitatea administrației publice locale, problemele stringente din localitate. Astfel, au fost procurate și instalate 14 difuzoare mici de 30 W și 1 de 100 W pentru a fi instalat la Casa de cultură, un amplificator, au fost stabilite locurile de amplasare a difuzoarelor, a fost făcută publică darea de seamă a APL și CL,

a fost organizată o dezbatere publică privind constituirea și repartizarea bugetului local.

Drept rezultat:

Datorită achizițiilor făcute și a implicării susținute atât din partea echipei de implementare, cât și a reprezentanților APL, a fost organizată Ziua diasporei la care au participat circa 60 de persoane. Renovarea și consolidarea bazei tehnico-materiale a APL a făcut posibilă asigurarea transparenței și a informării în masă a locuitorilor, utilizând radioul local, translarea on-line a ședințelor CL.

Preluarea experienței de promovare a turismului ecologic de la localnicii din Orheiul Vechi a fost foarte utilă pentru implementarea proiectului. După încheierea acestuia, activitatea este continuată de APL în colaborare cu AO „Nadejda”, coordonatorul Grupului de cetățeni activi. Constatăm de asemenea și impactul care a avut o vizită de studiu. O familie din grupul de vizită la Orheiul Vechi a elaborat și înaintat deja o propunere de proiect pentru a fi finanțată. Totodată, sunt diseminate informațiile privind capacitatea și avantajele comunității de a implementa un proiect în domeniul ecologiei. Completarea și îmbunătățirea calității bazei tehnice are ca rezultat asigurarea populației cu informații privind activitatea APL, CL.

Totodată, a fost extins numărul difuzoarelor instalate în comunitate. APL a contribuit suplimentar la proiect cu 7 mii lei pentru instalarea difuzoarelor pe 10 piloni.

O bună conlucrare cu diaspora în soluționarea problemelor locale a devenit parte intrinsecă a preocupărilor APL și a cetățenilor activi din localitate.

COSTEȘTI: CÂND CETĂȚENII VOR SĂ FIE INFORMAȚI, SE IMPLICĂ

Pentru ca activitatea Administrației Publice Locale din Costești să fie cunoscută, apreciată și să se creeze condiții și atmosferă propice de implicare a cetățenilor, aici s-a decis că cea mai bună cale este editarea unui buletin informativ „*Cu buletin informativ despre sat ești cetățean mai informat!*” și s-a constituit **Forumul Online** – un mecanism de comunicare directă cu cetățenii.

În acest sens, s-a procurat echipamentul necesar editării buletinului care constă dintr-o imprimantă la care se multiplică buletinul și un laptop. În paralel, s-a constituit echipa „*Tinerii reporteri*” formată din voluntari care au fost instruiți de specialiști în domeniul jurnalismului.

Accentul s-a pus pe cunoașterea problemelor și intereselor cetățenilor din localitate, rolul APL în soluționarea acestora. Reporterii voluntari au elaborat, scris, multiplicat și distribuit șase buletine informative, planificate fiind patru, într-un tiraj de 3000 de exemplare, planificate fiind 2000.

Echipa „*Tinerii reporteri*” își are sediul în biblioteca din localitate care dispune de computere ce sunt utilizate pentru elaborarea buletinelor informative. Datorită implicării și bunăvoinței doamnei **Maria Bortă**, biblioteca a devenit o verigă de legătură între echipa implementatoare și cetățenii satului, pe

de o parte, și reprezentanții APL Costești, pe de altă parte.

Ca urmare a activităților la vedere ale participanților proiectului, s-a ajuns la trezirea interesului și conștientizarea cetățenilor că ei au un rol anume în procesul decizional al treburilor publice. Lunar aici sunt depuse 10-20 de petiții în cele 10 boxe de idei instalate în incinta primăriei, alte instituții publice. Reclamațiile, propunerile, sugestiile cetățenilor sunt examinate și adresate persoanelor responsabile din cadrul primăriei, altor instituții subordonate.

Pe paginile **Forumului Online** locuitorii au posibilitate, chiar fără a se loga, să adreseze întrebări specialiștilor din primărie și să primească răspunsuri operative. Cetățenii au sugestii privind dezvoltarea comunitară ca, de exemplu, iluminatul stradal, serviciile comunale, etc. Comunicarea publică, concretă este un bun tratament atât al eliminării suspiciunilor și presupunerilor nefondate despre activitatea APL Costești, cât și luarea unor măsuri concrete în cazuri concrete semnalate de cetățeni.

Specialiștii primăriei au fost instruiți în vederea plasării informației pe Forum, iar atunci când întâmpină dificultăți aceștia apelează la reprezentanții echipei de implementare.

Drept rezultat:

Cetățenii din localitatea Costești au conștientizat că participarea lor nemijlocită în procesul organizării comunitare le îmbunătățește viața de zi cu zi, iar persoanele responsabile din administrația publică locală s-au convins că informarea într-adevăr omite eroarea.

DROCHIA: TRANSPARENȚA DECIZIONALĂ DEVINE REALĂ PRIN ACTIVISM CIVIC

Un rol deosebit în sporirea transparenței APL Drochia l-a avut activismul civic al locuitorilor. Aceștia au fost motivați și ghidați de Centrul de Resurse „**UNIVERS**” care a realizat puntea de legătură între cetățeni și reprezentanții APL.

Ca prim pas, s-au evaluat planurile de implementare a celor trei miniproiecte propuse: *Sporirea transparenței și vizibilității APL, Activismul civic - calea spre transparență decizională, Youth Action*. Implementarea lor nemijlocită a constat din achiziții de bunuri necesare, contractarea unor servicii specifice, instruirea membrilor comunității. Un pas important s-a făcut prin actualizarea paginii web www.primariadrochia.md, organizarea unor evenimente de informare în presa scrisă, la TV, în Internet. Motivarea cetățenilor de a fi activi s-a făcut paralel: prin desfășurarea unor campanii de informare și conștientizare și prin elaborarea și distribuirea unui Ghid al

cetățeanului. Grupul cetățenilor activi a paricipat activ la organizarea „*Săptămânii transparenței*”, a dezbatelor publice pentru identificarea problemelor locale. Se observă un oarecare progres în organizarea întrunirilor în sectoarele orașului și cooptarea cetățenilor în monitorizarea activității consiliului local. În acest scop, sunt planificate vizite de studiu în localitățile cu experiență bogată.

Un potențial aparte îl au tinerii. Ținând cont de faptul că tinerii comunică activ pe rețelele de socializare, s-a mizat pe posibilitățile de informare și cooperare operativă ale acestora și s-a creat un grup on-line de entuziaști. Sarcina Grupului Local al Tinerilor de a implica la

maximum prietenii, vecinii, rudele în generarea ideilor pentru a îmbunătăți dialogul dintre APL și cetățeni, de a promova activ materiale promoționale și de a organiza discuții în stradă, instituții, localuri publice a fost realizată cu succes.

Deși inițial se prevedea ca grupul să fie format din 10 persoane, în faza de creare și-au dorit să participe 20 de tineri. În spațiul public s-a instalat un panou informativ și boxa de idei. La una dintre ședințele Consiliului orășenesc a fost acceptată ideea implementării conceptului de „*Bugetare participativă*”.

În acest scop, Consiliul local Drochia a alocat 100 mii lei pentru anul bugetar 2020. Schimbul de experiență și promovarea activităților s-a realizat, cronologic, prin imagini foto.

Drept rezultat:

S-a conștientizat necesitatea mobilizării și intercooperării organizațiilor neguvernamentale locale în activitatea de monitorizare a procesului decizional local. De asemenea, a aprobării din partea APL Drochia a unor reguli interne de informare, consultare și participare a cetățenilor în procesul de luare a deciziilor.

Cetățenii se obișnuiesc să folosească boxa de idei pentru propuneri, sugestii, iar administrația locală să ia în considerare și să examineze sugestiile parvenite pe această cale.

A crescut numărul tinerilor care au căpătat cunoștințe în domeniu și sunt implicați în procesul decizional al Consiliului local Drochia.

LA DUBĂSARII VECHI

TRANSPARENȚA ADUCE ÎNCREDERE

La Dubăsarii Vechi, s-au format parteneriate durabile între ONG-uri, grupurile de inițiativă și reprezentanții administrației publice locale pentru sporirea transparenței APL. În rezultat, elaborarea politicilor participative și implementarea lor a devenit un scop comun al AO „*Iedera Dubăsarii Vechi*”, APL, Asociația băștinașilor Dubasarii Vechi, dar și a multor locuitori care au acceptat și au susținut ideile mai multor proiecte implementate pe parcursul anului 2019.

În cadrul proiectului „*Transparența aduce încredere*” au fost procurate și instalate 8 panouri informative, au fost elaborate și distribuite buletine informative, au fost instruiți 20 de angajați ai primăriei, a fost instalat panoul informativ „*Oglinda de paricipare*” care reflectă participarea consilierilor la ședințele consiliului local. Totodată, s-a întocmit și distribuit pe pagina de Facebook componența membrilor CL, a comisiilor de specialitate, frecvența de participare la ședințe. Informațiile au fost distribuite și în instituțiile publice din localitate. Procurarea unui televizor smart și instalarea a 9 difuzoare în localitate a facilitat vizibil sporirea gradului de transparență a acivității APL, asigurarea accesului cetățenilor la informațiile de interes public, televizorul mai este utilizat în loc de tablă la seminare, ședințe.

Proiectul „*Unirea face puterea*” a permis să se contureze un cerc destul de

larg de cetățeni activi, formatori de opinie pentru desfășurarea activităților în comunitate. A fost organizată o întrunire a grupului de lideri sectoriali la care au fost delimitate sectoarele și distribuite responsabilitățile. Grupul de lideri sectoriali comunică continuu cu cetățenii din sector despre evenimente organizate și activitatea APL. De asemenea, a fost creat grupul de sprijin care să formeze baza de date a cetățenilor interesați de implementarea proiectului.

Pentru asigurarea transparenței și a informării în masă a locuitorilor se utilizează radioul local, buletinul informativ, translarea on-line a ședințelor consiliului local, au fost încheiate contracte de procurare și instalare a 8 panouri informative.

În cadrul proiectului *„Implicarea – cheia spre schimbare”* a fost organizat un atelier de lucru cu cetățenii activi din localitate. Au fost organizate mai multe audieri publice, sondaje de opinie despre darea în arendă a taberei de odihnă din localitate, a unei porțiuni de teren, construcția și amenajarea parcului de

stejari seculari „Dumbrava” etc. În scopul implicării mai bine a populației a fost creată baza de date a grupurilor formale și informale din localitate. Aceasta a contribuit în mare măsură la sporirea numărului de inițiative înaintate de cetățeni, precum și la creșterea nivelului de implicare a cetățenilor din comunitate în procesul decizional.

Drept rezultat:

La Dubăsarii Vechi s-a consolidat vizibil parteneriatul între APL și societatea civilă, ceea ce a sporit gradul de încredere în instituțiile locale de guvernare.

Asistența acordată în cadrul proiectului de către experții unor ONG-uri naționale în ce privește instruirile, precum și asigurarea cu materialele informative necesare are rol de catalizator al activismului civic în localitate.

Conlucrarea grupurilor de cetățeni activi și a APL cu diaspora în soluționarea problemelor locale a devenit una dintre căile eficiente de implicare a cetățenilor în participarea la funcționarea bună a vieții sociale din localitate.

TRANSPARENȚĂ ȘI DESCHIDERE CĂTRE CETĂȚENI ÎN CONSILIUL ORĂȘENESC GLODENI

Asociația obștească „**Terra - Gold**” a contribuit ca cetățenii din orașul Glodeni și satul Stârcea să învețe și să pună în practică modele de implicare în activitatea decizională a consiliului orășenesc Glodeni. În acest scop, s-a consolidat un nucleu

de persoane entuziaste, s-au realizat achiziții de bunuri, s-au testat echipamentele corespunzătoare, s-au editat materialele informative necesare pentru a implementa proiectele de informare a cetățenilor, în mod special, prin campania „**Un cetățean informat este un cetățean implicat**”. Orice persoană interesată a avut posibilitate să urmărească în timp real ședințele consiliului orășenesc, să citească buletinul informativ despre activitatea primăriei, să înainteze propuneri și sugestii folosind boxe special instalate în locuri potrivite.

Administrația publică locală a devenit un partener responsabil al echipei de implementare. Astfel, dacă achiziționarea unui calculator, a camerei Web s-a făcut din finanțele donatorilor, apoi conectarea la

internet, salarizarea persoanei responsabile de filmarea și transmiterea a 6 ședințe și-a asumat-o APL.

Pentru desfășurarea campaniei de informare „*Un cetățean informat este un cetățean implicat*” în sectoarele orașului Glodeni au fost instalate 2 panouri informative, în instituțiile publice au fost instalate 3 boxe pentru propuneri. Acolo unde s-a considerat că mai există goluri în asigurarea accesului la informație, s-a distribuit buletinul informativ al primăriei Glodeni.

Înregistrarea și transmiterea ședințelor consiliului permit cetățenilor să vizioneze desfășurarea ședințelor Consiliului local, să cunoască ordinea de zi, poziția aleșilor locali pe subiectele din agenda publică, calitatea proiectelor de decizii, să observe și să tragă concluzii despre cultura discuțiilor. Totodată, echipa tehnică obține experiența necesară de înregistrare cât mai calitativă a ședințelor consiliului local pentru a reda cât mai bine subiectele și atmosfera de la ședințe, să fie clar procesul de votare.

Elaborarea conceptului, redactarea și distribuirea buletinului informativ al

primăriei a presupus constituirea și consolidarea unui grup de redacție care a trebuit să învețe din mers despre structura/conținutul buletinului după tematici relevante despre activitatea APL și problemele comunității.

Drept rezultat:

Înregistrarea ședințelor consiliului local a crescut gradul de informare a cetățenilor despre nivelul de implicare a aleșilor locali în rezolvarea problemelor localității.

Panourile informative sunt un instrument eficient de informare a cetățenilor atunci când sunt folosite și alte instrumente corespunzătoare, cum ar fi transmiterea on-line a ședințelor, întâlnirile aleșilor cu cetățenii, boxele de idei și răspunsurile la sugestiile și propunerile cetățenilor.

Prin distribuirea buletinului informativ pe suport de hârtie cetățenilor, aceștia au posibilitate să revadă ori de câte ori au nevoie informația, să mediteze asupra conținutului, să tragă concluzii argumentate și să vină cu sugestii și propuneri valoroase pentru a îmbunătăți activitatea decizională a organului local de administrație publică și în acest mod să contribuie la soluționarea problemelor comunității locale.

GURA BÂCULUI: PARTENERIATELE LOCALE CONSOLIDEAZĂ PROCESUL DE TRANSPARENȚĂ

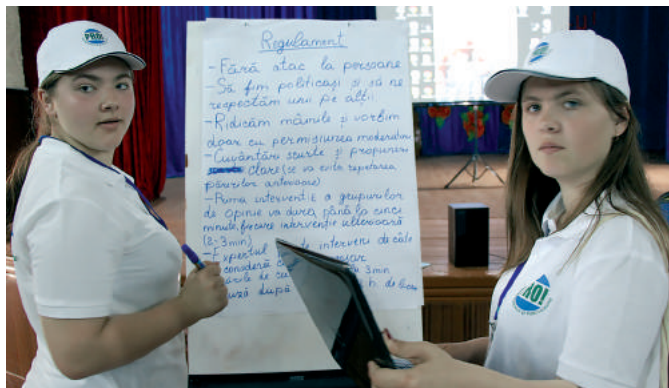
În satul Gura Bâcului, Anenii Noi, echipa de implementare și-a propus să diversifice canalele de informare a cetățenilor, să creeze un dialog durabil între ONG-urile locale și APL privind politicile de transparență locală, creând astfel parteneriate locale pentru a contribui la sporirea procesului de transparență la nivel local.

Activitățile desfășurate în acest scop se deosebesc prin diversitate și eficiență. Astfel, au fost procurate și instalate 3 panouri informative tematice: *„Consiliul local în acțiune”*, *„Asistența socială”* și *„Instituțiile publice în acțiune”*.

De Ziua transparenței a fost difuzată o emisiune cu genericul *„E ora să știi!”*, iar în Casa de Cultură a fost organizată expoziția *„Ghid pentru o zi”*. Voluntarii au prezentat în Power Point informații privind bugetul local, structura de constituire, cheltuielile efectuate, informații pentru cei interesați de activitatea APL, a consiliului local, sursele unde pot accesa informații de acest gen. Datorită echipei de voluntari *„Grupul Comunitar al Liderilor de Opinie”* au fost stabilite

gospodăriile active – 900 din totalul de 1250. Această activitate a fost realizată atât cu suportul Consiliului tinerilor din localitate, cât și a celor 35 de lideri de opinie identificați în diferite sectoare ale satului. Prin interesul și atitudinea sa, grupul de voluntari a devenit un adevărat mesager al APL, iar locuitorii nu numai că se informează din buletinele

informative distribuite de ei (circa 2800), dar mai și transmit unele sugestii, propuneri pentru angajații primăriei, consilierii locali.

În ce privește crearea dialogului durabil între ONG-urile locale și APL privind politicile de transparență s-a mers pe formarea unei echipe de voluntari „Grupul Comunitar al Liderilor de

Opinie” din 15 persoane - elevi ai gimnaziului din localitate. Au fost organizate 2 ateliere de lucru cu voluntarii privind etica acestora atunci când relaționează cu membrii comunității în vederea distribuirii buletinelor informative, participarea la ședințele publice ale Consiliului Local etc. Pentru realizarea acestor scopuri s-au achiziționat, inclusiv cu sprijinul primăriei, 1 microfon și 1 stativ, un aparat foto, un amplificator.

În cadrul proiectului „*Crearea parteneriatelor locale și contribuirea lor la sporirea procesului de transparență la nivel local*” au fost organizate 2 ateliere de

lucru privind dezvoltarea parteneriatelor strategice în comunitate: APL - Societate civilă - mediul de afaceri, iar ONG-ul „*Casa Noastră*” identifică, colectează și distribuie ajutoare persoanelor defavorizate. Tot în cadrul proiectului au fost organizate 2 ateliere de lucru privind transparența în activitatea APL, a

CL, au fost elaborate și distribuite circa 100 de pliante care dezvăluiau scopul, importanța asigurării transparenței în activitatea APL.

Drept rezultat:

În comunitate a crescut nivelul de încredere în APL, a CL. Unii cetățeni se adresează nu numai cu probleme personale, ci și cu chestiuni ce privesc problemele comunității. Conlucrarea eficientă dintre APL și echipa de implementare, voluntarii generează entuziasm și încredere în forțele proprii, siguranță că implicarea civică poate da rezultatele așteptate.

Experiența acumulată în cadrul proiectului este utilizată și la organizarea exercițiilor de implicare civică a locuitorilor la amenajarea fântânilor, a teritoriului, discutarea și aprobarea bugetului local, etc.

S-a constatat o sporire reală a interesului cetățenilor față de activitatea autorităților locale, mai ales a tinerilor, totodată consilierii locali se implică mai responsabil în soluționarea problemelor stringente din localitate.

LEOVA: VIZIBILITATE SPORITĂ A ACTIVITĂȚII APL PRIN INFORMAREA ȘI PARTICIPAREA CETĂȚENILOR

Ținând cont de interesul deosebit față de veniturile și cheltuielile din bugetul local, echipa de implementare, în colaborare cu reprezentanții APL a analizat cadrul legal cu privire la bugetele locale și a selectat legile specifice pentru a fi incluse într-o broșură în care au fost prezentate informații privind constituirea bugetului local, dar și distribuirea cheltuielilor. Au fost

consultate sursele corespunzătoare și s-a acumulat o bună bază de informații pentru elaborarea prezentării ***„Buget local elaborat participativ conform necesităților societății”***. Informația acumulată a fost consultată cu specialiștii în domeniu și expusă în Power Point.

Pentru a spori transparența activității APL din Leova a fost elaborat un pliant privind transparența decizională și accesul la ședințele consiliului local (au fost expuse legile cu privire la accesul la informație, participarea cetățenilor la ședințele publice etc.). În acest scop au fost organizate 3 ședințe de

lucru cu privire la distribuirea sarcinilor, elaborarea materialelor metodice. Publicitatea privind derularea proiectului a fost făcută prin intermediul flyerelor. Ca să se tipărească materialele elaborate (pliantele, broșura) a fost procurată o imprimantă, iar distribuirea către locuitorii orașului s-a realizat prin intermediul echipei de lucru.

Una dintre modalitățile de sporire a vizibilității în activitatea APL Leova s-a considerat a fi desfășurarea unei campanii de informare și conștientizare a cetățenilor. A fost creat și instruit un grup de cetățeni activi - 22 de persoane - care au prezentat în detalii proiectul și au sensibilizat opinia publică. A fost elaborat și editat un pliant informativ despre drepturile cetățenilor în spațiul public, au fost procurate și instalate 3 camere video: la o intersecție din oraș, la o scenă de vară și în parcul orașenesc. Directorul de proiect, în calitate de consilier local a avut câteva întâlniri cu cetățenii din diferite cartiere ale orașului, având ca subiect activitatea APL, a CL.

Drept rezultat:

Proiectul „Sporirea transparenței Administrației Publice Locale în Republica Moldova prin implementarea politicilor participative” a servit drept

oportunitate pentru a motiva cetățenii să se implice la luarea deciziilor în probleme de interes vital pentru comunitatea locală. Una dintre acestea este elaborarea bugetului participativ.

Sporirea vizibilității în activitatea APL e posibilă prin diverse modalități, începând de la întâlnirile de cartier ale reprezentanților administrației publice locale cu cetățenii, elaborarea unor broșuri, pliante, publicitatea în ziarul local „Cuvântul Liber”, pe site-ul Leovainfo, pagina web a asociației băștinașilor, accesul la ședințele consiliului local, instruirile tematice ale diferitelor categorii de cetățeni.

Odată cu încheierea proiectului, activitățile de implicare civică a persoanelor interesate nu se termină. Pe termen lung, echipa de implementare, în colaborare cu APL, preconizează să obțină o implicare mai susținută a băștinașilor în viața socială a localității, de asemenea, o vizită de studiu a cetățenilor activi din localitate la Costești, Ialoveni, pentru a se informa despre experiența acestora în vederea asigurării accesului cetățenilor la informațiile de interes public prin intermediul panourilor informative, a boxelor de idei, școala tinerilor reporteri, mecanismul de funcționare a Forumului on-line.

MERENI – COMUNITATE MODERNĂ PRIN INFORMARE, IMPLICARE, TEHNOLOGII

Asociația obștească GENESIS din comuna Mereni, Anenii Noi, este echipa de implementare a ideilor de proiecte pentru a spori transparența guvernării locale și implicarea cetățenilor în hotărârile decizionale ale acesteia.

Astfel, considerând localitatea modernă prin informare, implicare și tehnologii moderne, s-a pornit de la actualizarea paginii www.mereni.md prin realizarea contractului de prestări servicii cu o întreprindere specializată. Prin aceasta a fost depășită problema formulată în Cererea de proiect, care stabilea că „...din momentul lansării în

2011, pagina APL nu era bazată pe hosting și motoare de căutare performante, actualizările se fac sporadic și incomplet. Lucrările au fost realizate și transmise primăriei Mereni”. Plus la aceasta, în cadrul proiectului au fost instruite 6 persoane care au obținut abilități de administrare a paginii web.

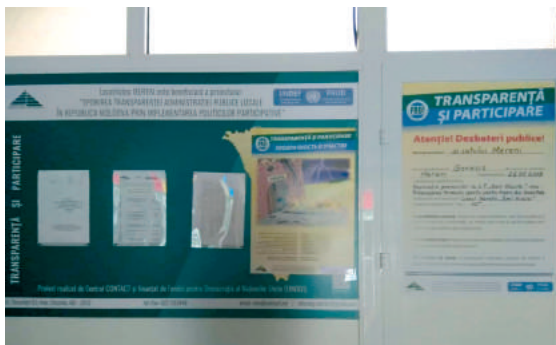
În cadrul **Săptămânii transparenței** la primărie s-au organizat întâlniri cu cetățenii, ei fiind implicați în procesul de identificare a priorităților pentru lucrări de

amenajare a teritoriului. Pentru anul 2019 investițiile proprii ale APL au fost alocate, în corespundere cu doleanțele locuitorilor satului, pentru amenajarea drumului la cimitir. Preocuparea care a solicitat resurse și timp din partea echipei de implementare a constat din confecționarea și instalarea panourilor informative.

Fondarea ziarului „**PRO MERENI**” este un pas de bun augur în menținerea

legăturii vii dintre cetățeni și APL prin informația scrisă. Au fost editate 2 numere de ziar și au fost distribuite locuitorilor care au posibilitate nu numai să citească informațiile publicate, dar și să facă propuneri și sugestii în scris cu privire la activitatea administrației publice locale cerând ca aceasta să fie cât mai transparentă și deplină. Din punct de

vedere tehnic, echipa de implementare a proiectului deține instrumentariul și echipamentul necesar pentru informarea cetățenilor comunei despre activitatea APL prin ziarul „**PRO MERENI**”.

Drept rezultat:

Echipele de implementare au realizat planurile pe care și le-au asumat în cererile de proiect. A fost constituit un dosar de audit web veridic prin care este asigurată o informare în masă a populației locale, inclusiv membrii diasporei care devin mai informați și mai implicați în viața comunității. Peste 100 de acte normative, regulamente, proiecte locale au fost inserate pe portalul oficial al satului. O dovadă a implicării masive a băștinașilor în viața comunității sunt proiectele realizate cu contribuția diasporei. A sporit cu 50% numărul de vizitatori ai paginii web. Aici se editează ziarul „Pro Mereni” care se bucură de popularitate printre localnici.

ȘTEFAN VODĂ:

GUVERNAREA TRANSPARENTĂ SE SPRIJINĂ PE PARTENERIATUL ÎNTRE SOCIETATEA CIVILĂ ȘI PRIMĂRIE

Pornind de la adevărul că orice lucru se învață cel mai bine când îl faci, membrii AO „*Mișcarea Ecologistă din Ștefan Vodă*” au decis că cea mai bună implicare civică se poate realiza în parteneriat cu primăria locală. Și acesta se poate constitui doar cunoscând specificul guvernării locale, legile și regulamentele după care funcționează, implicându-te nemijlocit și participând în procesul guvernării. Astfel că au fost desfășurate instruiri, concursuri, victorine, un flash-mob la care au participat preponderent tinerii de la *Liceul Teoretic „Ștefan Vodă”*. Toteia au distribuit 1000 de fluturași

locuitorilor orașului.

Echipa proiectului a monitorizat 5 ședințe ale consiliului local sub aspectul de respectare de către APL a Planului de asigurare a transparenței și accesului la informație, în sectoarele orașului Ștefan Vodă au fost instalate 5 panouri informative cu dispozitiv de închidere pentru protecția informației plasate.

Au fost procurate echipamente ce permit înregistrarea și transmiterea

ședințelor consiliului local, a fost actualizată pagina web www.primariastefanvoda.md. De asemenea a fost actualizat cadrulul regulator existent și aprobarea unor reguli și regulamente interne noi privind asigurarea transparenței și accesului la informație.

O experiență utilă a devenit organizarea audierilor publice, pregătirea materialelor pentru media locală, plasarea informației despre activitatea APL pe rețelele de socializare.

Pentru sporirea transparenței în activitatea APL s-a mizat și pe implicarea băștinașilor plecați peste hotare. Aceștia pot fi implicați preponderent on-line. De aceea cunoașterea și utilizarea tehnologiilor informaționale a devenit o necesitate, așa încât 10 elevi au beneficiat de o instruire în domeniul tehnicilor de captare, prelucrare și montare a imaginilor video. Instruirea a fost efectuată de către un specialist în domeniul tehnologiilor informaționale.

Drept rezultat:

Tinerii de la Liceul Teoretic „Ștefan Vodă”, participanți la activitățile proiectului, au obținut cunoștințe despre procesele de administrare a localității, au luat cunoștință de abordările și conceptul transparenței la nivel local, prin participare la concursurile și victorinele organizate. Tinerii cunosc procesul de elaborare a proiectelor de decizie, proiectele de planuri și programe inițiate de APL. De asemenea, dețin abilități de formulare a propunerilor către APL, au experiență de monitorizare a procesului decizional la nivel local.

S-au consolidat capacitățile APL Ștefan Vodă pentru asigurarea transparenței și informării în masa a cetățenilor din localitate prin transmiterea ședințelor consiliului local, a crescut nivelul de vizibilitate a activității APL pe pagina web www.primariastefanvoda.md, canalul YouTube al primăriei, pagina de Facebook a primăriei.

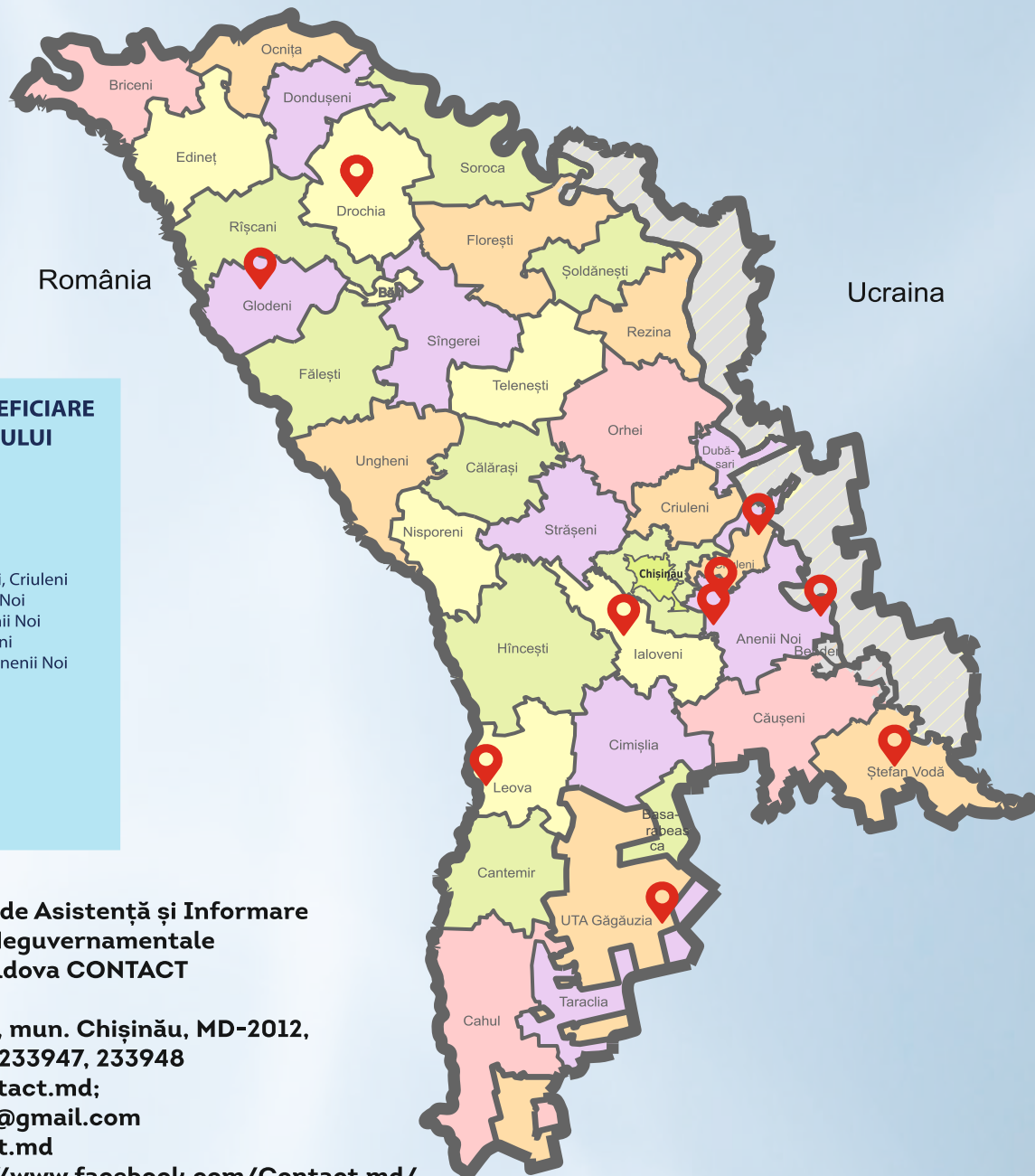
Experiența de monitorizare a procesului de implementare de către APL din or. Ștefan Vodă a Planului de asigurare a transparenței și accesului la informație a încurajat voluntarii să continue activitățile prin inițierea și menținerea unor acțiuni similare în alte proiecte.

ANEXĂ

Harta Proiectului UNDEF

LOCALITĂȚI BENEFICIARE ALE PROIECTULUI

Regiunea NORD

Orașul Drochia
Orașul Glodeni

Regiunea CENTRU

Satul Dubăsarii Vechi, Criuleni
Satul Mereni, Anenii Noi
Satul Chetrosu, Anenii Noi
Satul Costești, Ialoveni
Satul Gura Bâcului, Anenii Noi

Regiunea SUD

Orașul Leova
Orașul Ștefan Vodă

UTA Găgăuzia

Satul Copceac

**Centrul Național de Asistență și Informare
a Organizațiilor Neguvernamentale
din Republica Moldova CONTACT**

Str. București 83, mun. Chișinău, MD-2012,

Tel./fax: 233946, 233947, 233948

e-mail: info@contact.md;

info.ong.contact@gmail.com

site: www.contact.md

facebook: <https://www.facebook.com/Contact.md/>,

<https://www.facebook.com/participaresitransparenta/>